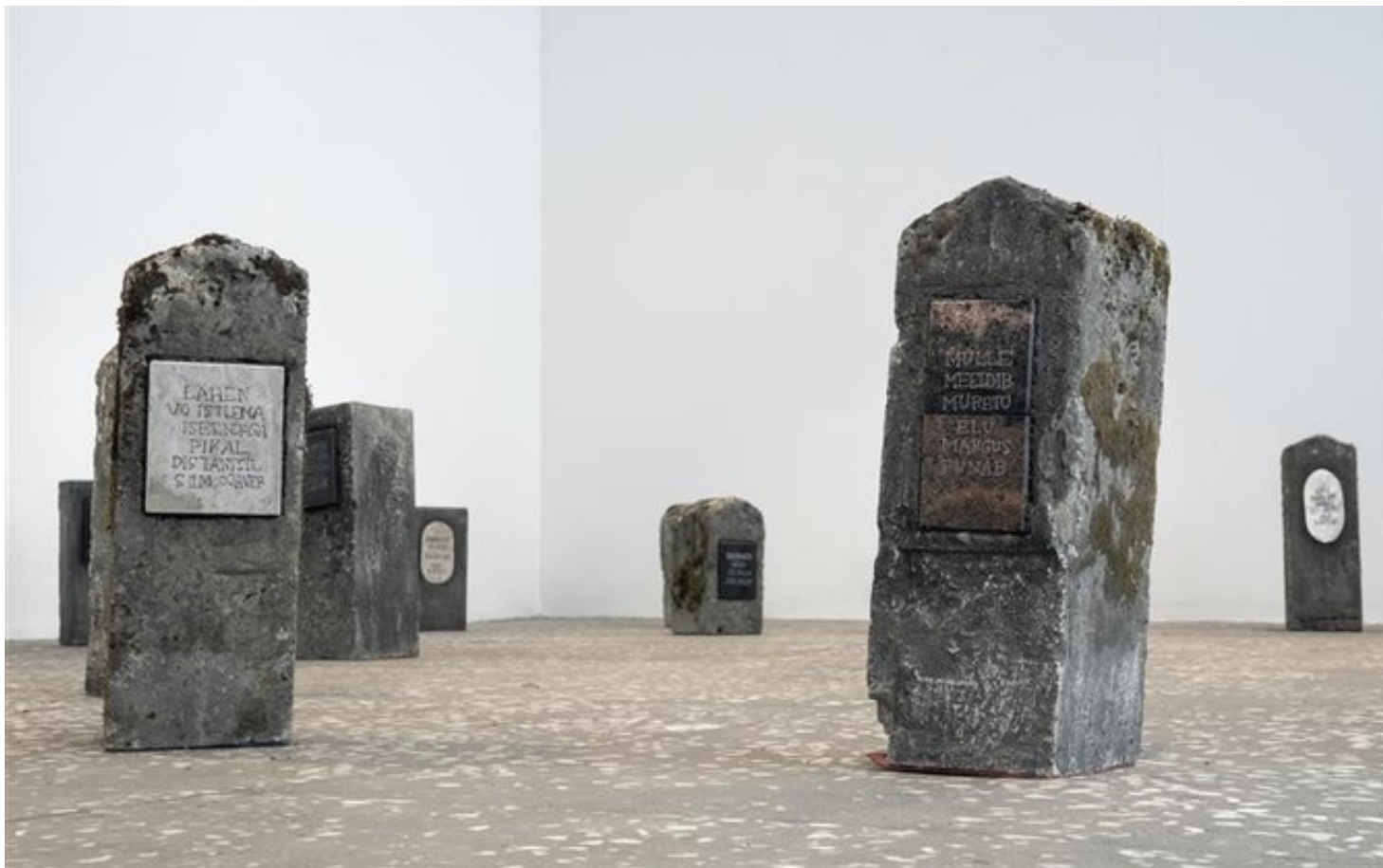

kultuur

Arvustus. Ega keegi ilmasambaks jää

„Meestepoes“ astub külastaja ammusesse kauplusesse installeeritud hauakivide energiavälja – need on pandud kunstniku meestuttavaile. **Autor/allikas:** Karel Koplímets

KUNST

Erkki Sven Margna

15.07.2017 13:17

Uus näitus

Jüri Ojaver "Meestepood"

Tallinna Linnagaleriis kuni 30. juulini.

Jüri Ojaver on produktiivne kunstnik. Jaanuaris avati Vabaduse galeriis Ojaveri näitus "Surev koer. Vol. 2", eelmise aasta Haapsalu linnagalerii näituse "Surev koer" jätk. Ajalikkus ja suhe olnuga on päevakorral ka "Meestepoes", kus Ojaver on praeguse Linnagalerii ruumidesse toonud sammaldunud mälestusmärkidest ning lipsudest koosneva installatsiooni. See astub kahes toas dialoogi mälestusega meeterõivate poest, mis tegutses 1980. aastate alguses samades ruumides ning mille sisekujunduse oli kunstnik kunagi, ligi kolmkümmend aastat tagasi, teinud. Liigkeerukasse kontseptualismisohu vajumata laseb autor näitusel mõtiskleda meeste rohkem ja vähem tuntud lausekatkeis peituvate süvakihtide ja konteksti üle ning lõpuks mõistatada, miks on lipse ligi kaks korda vähem kui mälestusmärke. Kunstnik on pretendeerinud jõulisele ja humoorikale üldistusele ning tabanud kergesti avaneva näitusega märki.

Jüri Ojaveri kunstis on väljapaneku koht ning mälutemaatika tähenduslikud. Teda on kirjeldatud kohaspetsiifilise kontseptualistina, kellele on tegevuses oluline dialoog olnuga. Nii "Sureva koera" näitusepaarikus kui ka kunagise meesteriie teemal ja praeguse samuti nimetatud näituse dialoogis on rõhk aja voolavusel ja kordumisel. "Meestepoes" astub külastaja ammusesse kauplusesse installeeritud hauakivide energiavälja – need on pandud kunstniku meestuttavaile. Objekte hauakividena kirjeldada tundub kohatu, seda enam et enamik sammastatud meestest on veel elus, kuid ometigi on adekvaatsemat võrdlust raske leida. Tegu on kivisammastega, mis on ajahambast puretud ning kannavad eriala ning vanuse poolest eripalgeliste meeste sulest konteksti ning seletuseeta marmorisse graveeritud sententsi: sookaaslaste sõnaga räägitakse meeste tervisest, elukvaliteedist, suremusest ning nende jäetavast kultuuri- ja mälujäljest. Iga mõttekild võiks anda tuge esseele või pikemaks arutluseks, mida on autor oma lausega silmas pidanud või kuidas puudutab see mõte mehelikkust selle ilmingutes. Mälestusmärke uurides võib järeldada, et oluline mehelikkuse aspekt on kindlasti võistlus: kas iseendaga, eluraskustega, sporditulemuste nimel vms. Kuivõrd sarkasmiga laetult tuleb võtta aga kunstniku rõhutust, kui sportlik ollakse (Rein Kelpman), või kuivõrd muretut elu saab nautida päevast päeva teiste muresid lahendav kunstikolleksionäär (Margus Punab), jääb iga vaataja otsustada. Võllahuumorisse lisab morbiidse noodi Ants Juskele pühendatud mälestusmärgil ilutsev "... ma ei saanud sellega hakkama". Üldistatult on see just see, mida üks mees kunagi tunnistada ei soovi, kuid millest pole pääsu kellelgi. Ajalikkus ning allavandumine ühendab nii endisi külastajaid poes kui ka tänaseid näitusel.

Näituse teises toas avatud lipsude väljapanekul on autor luubi alla võtnud meestes diametraalselt erinevaid tundeid tekitava aksessuaari: lips kui aheldatuse ja orjuse märk *versus* lips kui staatuse sümbol. Ütlen "on võtnud", kuigi ta on jätnud tõlgendamise pigem vaataja hooleks, sest lipsud on konservatiivselt seinale riputatud ning neid ühendab vaid maitsetu muster ja odav materjal, mitte mõni käigult haaratav ühisnimetaja. Lipsukandmine või lipsu mitteandmine on võimalus end mehena identifitseerida: lips eristab dändit töömehest, kes ei saa endale maniküürist läikivaid küüsi lubada. Toomas Hendrik Ilvese kihilipsude üle arutatakse meeblogis ning Donald Trumpi kubemeni ulatuva lipsu sügavamaid tähendusi lahkab antropoloogidest ajakirjanike hord. Kogu värvikirevuse ja mitmeti tõlgendatavuse juures peab mehel ometi vähemasti üks lips kapis rippuma. Isegi kui käsitleda lipsu aheldatuse sümbolina või allaheitlikkusena seoses sündmusega, mis seda kandma kohustab, siis vähemasti matused on põhjus, mis säärast ohverdust õigustab. Hauakivid ning lipsud – see, mis meestest maha jääb.

Toimetaja: Kaspar Viilup

Allikas: Sirp

meestepood